

TITUS SUCIU

VASILE BOGDAN

ROMÂNIA
SPERANȚA NU ARE SFÂRȘIT

1918 1945 1989

Tehnoredactor: Cristian Negoii
Redactor de carte: Carmen Rădulescu
Coperta I: Camil Mihăescu

2017, Editura IRRD, București

Toate drepturile asupra ediției sunt rezervate IRRD.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

SUCIU, TITUS

Speranța nu are sfârșit : România : 1918, 1945, 1989 / Titus Suci
Vasile Bogdan. - București : Editura Institutului Revoluției Române din
Decembrie 1989, 2017

ISBN 978-606-8684-23-9

I. Bogdan, Vasile

TITUS SUCIU VASILE BOGDAN

**ROMÂNIA
SPERANȚA
NU ARE SFÂRȘIT**

1918 1945 1989

Editura IRRD

București

2017

**În secolul trecut, românii au trăit trei momente cruciale
ale neamului,
întâmpinate cu bărbăție,
plătite cu sânge,
răsplătite cu izbânzi.**

1918 – Marea Unire

1945 – Tăvălugul roșu

1989 – Ieșirea din comunism

**Arpegii la patru mâini,
două voci, un singur crez:
dăinuirea neamului românesc**

Oglinzi în care ne-am privit figurile răvășite de bucurie, încrâncenare, ură, trufie, umilință, disperare, speranță.

Momente în care, pentru a izbândi, am înfruntat cu pieptul armele fără ezitare, știind că la baza oricărei Victorii stă Jertfa.

Popor dintre cele mai vechi ale lumii, din zori de civilizație, după pilda și litera căruia s-au ridicat alte seminții din barbarie, traco-geții, apoi dacii, latinii și acum, noi, românii, am așezat o piatră de temelie în istoria omenirii. Numai că sunt unii care vor să ne explice că, de fapt, suntem veniți din depărtări și așezați pe pământul altora, că stirpea noastră este sămânță aruncată în vânt, o ispravă deasupra naturii, deveniți peste noapte, în numai o sută și ceva de ani, popor cu acte în regulă, răsăriți din beznă, din genuni. Mai mult, cozi de topor, dintre noi chiar, nu ne învață pruncii la școală adevărul despre originile adevărate ale neamului, lăsând să se creadă că destinul nostru a fost mereu acela de slugi la porțile cele mari din Răsărit ori Apus, după cum s-a scris istoria.

Și pentru că istoricii noștri, cu titluri universitare, cu doctorate obținute pe filiera Academiei Ștefan Gheorghiu – universitate politică înființată în 21 martie 1945 de PCR, la inițiativa Anei Pauker, unul din celebrii absolvenți, fiind veșnicul... plângăcios George Copos –, au rămas la textele de pe vremea lui Gheorghiu-Dej, la „indicățiile” lui Ceaușescu –, să apelăm la rezultatele cercetărilor unor arheologi, ale unor istorici străini: Marco Merlini: „Scrisul s-a născut în Europa, pe Valea Dunării, în urmă cu 7.500 de ani”; William Schiller, arheolog american: „Civilizația s-a născut acolo unde trăiește astăzi poporul român”; Daniel Ruzo, arhitect peruan, care a venit în România pentru a cerceta Sfînxul din Bucegi: „Carpații sunt într-o regiune a lumii unde este situat centrul european al celei mai vechi culturi cunoscute până la ora actuală”.

Rădăcinile noastre, asemenea unui copac, s-au adunat din țăriile humei, strecurându-se printre bolovani, șerpuind pe stânci, întărindu-se și învârtoșându-se în tăria unui trunchi ce s-a înălțat mereu, tot mai falnic, mai neabătut, spre Credință și Lumină.

În sufletul ființei noastre naționale se găsește mesianismul multor iubitori de neam, multor creatori de conștiință românească, multor propovăduitori de iubire de oameni și frățietate, asemeni Sfântului Apostol Andrei care, pornind din Asia Mică, a propovăduit Evanghelia, coborând spre capătul drumului lui lumesc: Moldova, Dobrogea...

Actul Marii Uniri nu a făcut decât să încheie drumul cel lung al căutării de sine a românilor. 1918 a fost anul legitimării noastre ca neam și țară – întreagă și indisolubilă. S-a făcut dreptate, trecând peste poftetele marilor puteri, ce ne doreau vasale în continuare; am dovedit că putem să ne conducem, să fim noi înșine, să avem un cuvânt în lumea de valori a Europei, a lumii. Prețul plătit nu a fost, însă, mic. Pământul românesc a rămas pe mai departe neîmplinit pe de-a-ntregul, românii de dincolo de fruntarii fiind și astăzi vajnici, cei mai vajnici apărători ai gliei străbune, deși sunt forțați să vorbească alte limbi decât ale străbunilor lor. Tuturor le mulțumim că gândesc românește, că privirile lor rămân ațintite tot timpul, cu dor și ardere sufletească spre glia străbună.

Uneori prăbușirea poate fi urmată de... înălțare! Imperiile nu sunt State naționale, ci un fel de lagăre, în care oamenii nu au aceeași străbuni, uneori nici aceeași credință, în perimetrul unui imperiu nu se vorbește aceeași limbă, între cotropitori și cotropiți prăpastia se adâncește odată cu trecerea timpului și, când răbdarea nu mai e posibilă, irumpe sora vitregă a acesteia, răbufnirea!

Împlinită în urmă cu un secol, Unirea a dat identitate românilor, i-a înscris pe un nou drum al ființei lor, împreună. Iar roadele acestei alăturări aveau să se arate cât de curând, România devenind o țară importantă în Europa dintre cele două războaie, înflorirea economică, socială și culturală marcând, deja, o amprentă aparte în istoria locului.

După Unire, puterea de creativitate a românilor ne-a făcut

respectați, cunoscuți în întreaga lume: în 1919 Lucian Blaga publică volumul POEMELE LUMINII; în 1929 Herman Oberth, părintele astronauticii, lansează, în premieră, prima rachetă cu combustibil lichid; în 1930 Anastase Dragomir obține, la Paris, brevetul pentru cabina catapultată a aeronavelor, versiunea timpurie a scaunului ejectabil; în 1938 George Călinescu publică romanul ENIGMA OTILIEI; În 1923 Constantin Brâncuși realizează PASĂREA MAIASTRĂ; În 1934 Constantin Noica publică volumul MATHESIS SAU BUCURIILE SIMPLE.

Dar, destinul a făcut să nu ne bucurăm prea mult de noile înfățișări. Tăvălugul roșu avea să rupă, să taie, să sfărtece societatea înfloritoare de aici, să distrugă seva intelectualității, să imprime o altă realitate, străină felului nostru de a fi și gândi. Societatea concentraționară comunistă a impus legile dictaturii, ale neantizării personalității, desființarea liberei inițiative, a proprietății private, subordonarea individului comunității, lipsirea visului de a zbura, contorsionând personalitatea umană, lipsind-o de aerul tare al înălțimilor creației între zidurile închisorii din care nu aveai nicio posibilitate de a vedea lumea ce te înconjoară, de a participa la marele schimb de valori spirituale.

În închisorile comuniste din Sighetul Marmației, Pitești, Aiud, Gherla, Periprava... Zei au fost călăii torționari Alexandru Nicolschi, Alexandru Vișinescu, Pafnutie Pătrășcanu, Ion Ficior; Victime – ilustrii oameni de Stat Iuliu Maniu, Constantin I.C. Brătianu, Corneliu Coposu, Dumitru Alimășteanu, Ion Mihalache, Constantin Argetoianu, Ion Diaconescu, Sever Bocu...

Prin voința românilor a venit, însă, și acel moment astral, din Decembrie 1989.

Momentul jertfelor pe străzile orașelor, nu în închisori, cu gândurile la victimele-eroi din trecut, cu privirile încărcate de speranțe pentru cei de după noi...

La Timișoara întâi, apoi în Capitală, s-a ridicat prima stavilă puterii comuniste opresoare și, cu jertfe de sânge, s-a deschis drumul spre Libertate, spre orizontul afirmării omului în timpul și societatea contemporană. Trenul a fost pus din nou pe șine, neamul românesc se regăsește, întemeind un stat asemenea aspirațiilor sale.

Desigur că și fără Timișoara comunismul ar fi sucombat. Faptul că la noi scânteia a fost Timișoara, dovedește, înainte de toate, că suntem un popor cumpătat, rațional, responsabil. Pentru modul în care am acționat în 1989, merităm respect din partea oricui, mai ales că în toate țările fostului bloc sovietic din Europa trecerea la democrație s-a făcut în mod pașnic, în timp ce Revoluția Română a fost înfăptuită prin jertfa a 1.166 de confrați!

La Centenarul Unirii, România poate privi din nou, fără să se teamă, spre Lumină. Membră egală a statelor europene, integrată în lumea civilizată, într-un larg concert de valori în plină afirmare, țara respiră cu ambii plămâni, cu sete, aerul Libertății. Rămâne, însă, să fim dibaci și înțelepți, responsabili și plini de grijă, ca Floarea Speranței – înflorită din sângele vărsat în acel Sfânt Decembrie 1989 – să crească netemătoare, demnă, asemenea pildei înaintașilor noștri.

Poate, într-adevăr, cea mai mare bogăție a unei țări nu o reprezintă resursele subsolului, recoltele solului, ci inteligența umană. Vezi Japonia! Or, din fericire, suntem un popor binecuvântat de Dumnezeu, chiar și dacă vorbim de dotarea nativă. Astfel, elevii Robert Gabriel Pașcalău din Năvodari, județul Constanța, au obținut la Olimpiada Internațională de Astronomie din Bulgaria medalia de aur; Dan Ștefan Eniceicu din București – medalie de aur la Olimpiada Internațională de fizică de la Yakutsk, Federația Rusă; Theodor Cucu din Ploiești, județul Prahova – medalie de aur la Olimpiada Internațională de Lingvistică de la Dublin; Ștefan Buliga – medalie de aur la Olimpiada Internațională de Informatică de la Teheran; Maria-Sabina Calisevici – medalie de aur la Olimpiada Internațională de Geografie din Belgrad. Aceștia, fiind încântați să le adăugăm și numele unor elevi de excepție din Banat. Sergiu Novac, Colegiul Național Coriolan Brediceanu, Lugoj – premiul I pe țară și medalia de aur oferită de Societatea de Științe Matematice din România; Daniel Rotariu, Liceul Grigore Moisil din Timișoara – medalie de argint; Vlad Lupulescu, Liceul Grigore Moisil – medalie de bronz; Daniel Bociat, același liceu – medalie de bronz; Alexandru Malekshahian, Liceul Grigore Moisil –

medalie de argint; Dorel Damian, Colegiul Național C.D. Loga – medalie de bronz; Patrick Dumitrescu, la Colegiul Național C.D. Loga din Timișoara – medalie de bronz; Raluca Vlad, Liceul Grigore Moisil din Timișoara – medalie de bronz.

România speranței nicicând subjugate.

Subjugată nu, furată da! Traian a venit peste noi nu cu gânduri curate, ci pentru jaf, istoricii italienii recunoscând că bogățiile dacilor au reprezentat cel mai mare jaf din istoria Imperiului, că datorită aurului dacic s-au construit în Roma monumente impresionante: Forul lui Traian, Columna lui Traian, cu aurul dacic, timp de un an, cetățenii romani au fost scutiți de taxe; că s-au organizat cele mai lungi și costisitoare jocuri din istoria acestora; că Imperiul a fost scos din criza financiară.

În volumul de față am așezat mărturiile unor oameni care au ce spune. Personalități în domeniile lor de activitate, nume înscrise în panteonul înfăptuirilor spirituale ale neamului, acești oameni din Banat contribuie cu propriile opinii la a ne limpezi gândurile cu privire la momentele cruciale ale unui secol de istorie a României. Într-un spațiu cu o istorie bogată în fapte civilizatoare, păreriile acestor savanți, scriitori, compozitori, inventatori, istorici, dau un înțeles plin de greutate, de profunzime gândurilor ce ne animă. Acestea contribuie la o mai bună cunoaștere a felului de a fi al bănățeanului, dar și aportului acestei provincii la marile izbânzi intelectuale ale poporului nostru de astăzi.

Titus SUCIU

Vasile BOGDAN

ION MARIN ALMĂJAN, repere biografice, sumar bibliografic

Repere biografice. Născut – 16.09.1940, la Dalboșeț, Caraș-Severin. Școala elementară din Dalboșeț, Bozovici; liceu – Anina, Timișoara; Facultatea de Filologie din Timișoara. Redactor, redactor șef adjunct la ziarul „Drapelul roșu”, director al Editurii Facla, director al Direcției pentru Cultură, Culte și Patrimoniul Cultural Național Timiș. A scris eseuri despre activitatea culturală a Banatului, ce au apărut în publicații românești, dar și în Italia, Franța, Germania, Malta, Grecia etc.

Ca director al Editurii Facla a publicat cărți despre istoria Banatului semnate de Fr. Grisselini, Nicolae Stoica de Hațeg, Johann Jakob Ehrler. A înființat seria de proză scurtă contemporană, seria de poezie, de roman, de limbă și stil, a publicat traduceri din literatura universală contemporană (Jean-Marie Gustave Le Clézio – premiul Nobel pentru literatură, 2008), a facilitat apariția unei antologii de poezie română contemporană în Italia, a condus o delegație de 11 scriitori români la congresul de la Mazara del Vallo, a inițiat finisarea Muzeului de Artă din Timișoara (aripa Mercy), a sediului direcției muzeului, a înființat și publicat anuarul „Patrimonium banaticum”, remarcat de Academia Română, a realizat o *Istorie a artelor plastice bănățene*, a inițiat manifestări culturale și artistice la Timișoara și în județ.

Sumar bibliografic. Ion Marin Almăjan este autorul a 13 volume de proză și poezie: *Sunt dator cu o durere*, București, Editura Eminescu, 1970; *Spune-mi, unde duce acest drum?*, București, Editura Eminescu, 1972; *Neîmpăcați în mânie*, București, Editura Eminescu, 1974; *Sentimentul puterii*, București, Editura Eminescu, 1976; *Tornada*, București, Editura Eminescu, 1980; *Mătușa mea Maria Theresia*, Timișoara, Editura

Augusta, 2003; *Ca mierea, ca fierea – cuvântul*, Timișoara, Editura Excelsior Art, 2007. Este realizator și îngrijitor de ediții monografice, are volume, proze traduse în limba italiană, macedoneană, bulgară, greacă, germană, maghiară.

Premii și distincții: Premii de Excelență, Ordine Naționale, Diplome de Onoare ale Consiliului Județean Caraș-Severin, ale primăriei Caransebeș, ale Casei de cultură a municipiului Timișoara, ale bibliotecii *Mihail Haliciu* din Caransebeș; Placheta de Cetățean de Onoare al orașului Mazara del Vallo, Sicilia, Cetățean de Onoare al comunei Dalboșeț, diplome de Excelență acordate de Consiliul județean Timiș, de Centrul de Cultură și Civilizație Tradițională al Revistei „Reflex”, al Casei de cultură a municipiului Timișoara, Diploma de Excelență – *In Magistri honorem* – acordată de Biblioteca municipală Lugoj și cenaclul *Banat* al Casei de cultură a sindicatelor, Premiul de creație *Persona maxima* al Bibliotecii județene *Paul Iorgovici*, Reșița; Titlul de Cetățean de Onoare al orașului Anina.

***DACĂ CREDEM ÎN IUBIREA
DE PATRIE ȘI DE BANAT,
VOM SUPRAVIEȚUI ÎN VEACURILE VIITOARE***

Ion Marin ALMĂJAN – prozator, poet,
om de cultură.

Pentru prozatorul și poetul Ion Marin Almăjan, Banatul este totul sau nimic, o carte pe care pariază cu entuziasm, reverență și recunoștință. E ființa lui. De obârșie din Valea Almăjului, trecut prin școli bănățene, între care liceul *Loga*, a învățat de mic prețul trudei, dar și bucuria simplă de a admira un meleag înverzit, de a adulmeca mirosul reavăn al dimineților înrouate, plăcerea de a întoarce o brazdă, de a simți mângâierea unei frunze alintată de zefir. Iar cărțile de istorie, buchisirea bucoavnelor i-au trezit admirația pentru un trecut plin de sudoare, suferință,

dar și eroism. Banatul e patria lui, despre el și oamenii acestuia a scris numeroase lucrări literare, bucurându-se că mesajul său a fost înțeles, apreciat, zecile de premii ilustrând din plin această recunoaștere. Radical și bine cumpănit, Ion Marin Almăjan stă la vâmile timpului, scrutând cu interes zările prea pline de trecut, întărit de certitudinea unui viitor pe măsura iscusinței oamenilor de aici.

Când l-am rugat să ne răspundă la întrebări, în aprilie 2017, s-a arătat interesat, apoi ne-a mărturisit că o va face în scris pentru că trebuie să așeze bine cuvintele. Ceea ce ne-a scris – răspunsuri la câteva întrebări ale noastre – este un adevărat eseu despre Banat și rosturile sale, despre oameni la cumpănă de vremuri, despre lecția bănățeană ce trebuie cunoscută ca o adevărată carte de învățătură.

– Banatul a avut dintotdeauna, parcă, un adevărat destin revoluționar. Tărâm mereu dorit de austrieci, de unguri, de turci – fiind și, vremelnic, ocupat –, acesta a suferit de-a lungul timpului o seamă de influențe. Acest destin se pare că-l urmărește și în zilele noastre. Care sunt cele mai importante momente din istoria locului – de la începuturi până astăzi și de ce –, care să confirme această adevărată vocație revoluționară?

– N-aș spune că Banatul a avut dintotdeauna un destin revoluționar. Poate al evenimentelor mari. Poate al ieșirii din normalitatea firii sale. Să ne aducem aminte că trupele romane au pătruns prin Banat și aici s-au dat cele mai violente bătălii cu dacii. Abia după înfrângerea acestora s-a putut înainta către Sarmizegetusa Regia. Ceva mai târziu, *intrați* în Câmpia Panonică, ungurii au *poftit* la un teritoriu bogat în pășuni grase și cereale. L-au înfrânt pe Glad. Istoricii scriu că a urmat o perioadă destul de calmă pentru localnici. Dovadă și faptul că noii stăpâni respectau ceea ce se cheamă *ius valahicum*, legile pământului, mai pe înțeles. Am să reproduc în acest sens câteva fragmente din *Diploma lui Ladislau Postumul, rege al Ungariei*, dată la 1457, care ilustrează tocmai acest respect pentru legile pământului „considerând mai departe fidelitatea și

serviciile credincioase ale tuturor acestora, nobili (din districtele Lugoj, Sebeș, Mehadia, Almăj, Carașova, Bârzava, Comiat, Ilidia, n.m.), precum și celorlalți români, prin care dâșii, nu numai predecesorilor noștri, regi ai Ungariei, ci chiar înaintea noastră, s-au făcut plăcuți și vrednici de recunoștință (...) voind noi să le arătăm și pentru aceasta grațitudinea noastră, hotărâm să confirmăm cu autoritatea noastră pe seama acelor nobili români, chinezi și a celorlalți români, de acum și următori ai lor, în general și în special, toate acele privilegii ale valahilor și chinezilor referitoare la libertățile și drepturile câștigate. (...) Ne învoim mai departe ca pe nobilii români și pe chinezi să nu-i poată judeca nimeni altul decât comitele respectiv, care se alege, din timp în timp, iar cei nemulțumiți de judecata lui să aibă dreptul să se adreseze la judele nostru curial și de aici înainte, nemijlocit, la persoana Majestății Noastre, afară de acesta, ca comiții și vicecomiții lor să nu cuteze a sechestra calul de călărit, șeaua, armele și oile celor vinovați sau învinovați, în genere să nu se încaseze pedepsele în bani, decât numai în prezența judeului nobil al acestor români. Voim apoi ca acești nobili români să fie considerați egali cu nobilimea țării noastre, să fie exempli (scutiți n.m) de plata oricăror dări care ar trebui să le plătească nouă sau altora. Nu permitem nimănui să cuprindă posesiunea și proprietatea acestora, nici să-i acuze pe dâșii sau pe iobagii lor la alte județe (judecătorii n.m.) sau să-i constrângă a se înfățișa înaintea oricăror alte judecătorii”.

Cu aproape un secol înaintea acestei diplome, în jurul anului 1334, în urma prigoanei pornite împotriva schismaticilor, adică a românilor ortodocși și a bisericii lor, de către slujbașii Bisericii catolice, băștinașii au pornit o primă răscoală și, dacă nu mă înșel, este prima cunoscută pe arealul românesc – realitate puțin cercetată de către istorici –, răscoală, de altfel, repede înăbușită.

Să continuăm. În perioada 1718-1779, Banatul a fost trecut sub administrația directă a Vienei, fiind o regiune de sine stătătoare, cu trăsături distincte, împăratul având ambiția să organizeze prima *provincie ereditară* din această parte a imperiului. Realizarea acestei intenții s-a încercat prin accentul